

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Evy Ištvánkové a soudkyň JUDr. Miluše Farské a Mgr. Alice Žáčkové ve věci

nezletilého: **M. F.**, narozený xxx
zastoupený kolizním opatrovníkem Úřadem pro mezinárodněprávní ochranu dětí
sídlem Šilingrovo náměstí 3/4, Brno

syna rodičů: **K. F.**, narozená xxx
bytem xxx, xxx, Spolková republika Německo
t.č. bytem xxx, xxx
zastoupená advokátkou JUDr. Petrou Langerovou, Ph.D., LL.M.
sídlem Schweitzerova 116/28, Olomouc

N. K. M., narozený xxx
bytem xxx, xxx
zastoupený advokátkou Mgr. Janou Sedláčkovou
sídlem Fügnerovo náměstí 1808/3, Praha 2

o úpravě poměrů, styku a určení místa obvyklého bydliště nezletilého,
k odvolání matky i otce proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 27. června 2019,
č.j. 16 Nc 1/2018-606

takto:

- I. Rozsudek soudu I. stupně se ve výroku o výchově mění tak, že nezletilý M. F., narozený xxx se svěřuje do střídané péče obou rodičů, a to tak, že v péči otce bude vždy od sudé Shodu s prvopisem potvrzuje Helena Rezková.

neděle 18. hodin do následující neděle 18. hodin a v péči matky od liché neděle 18. hodin do následující neděle 18. hodin.

Matka vždy nezletilého od otce převezme v místě bydliště otce. Otec vždy nezletilého od matky převezme v místě bydliště matky.

Oba rodiče jsou povinni nezletilého na pobyt u druhého rodiče řádně připravit.

- II. Ve výroku o výživném se rozsudek soudu I. stupně mění tak, že otec je povinen platit výživné pro nezletilého M. k rukám matky s účinností od 1.1.2018 ve výši 15.000 Kč měsíčně, a s účinností od 1.9.2020 ve výši 12.000 Kč, a to vždy do 15. dne v měsíci předem.

Matka je povinna platit výživné pro nezletilého M. ve výši 2.000 Kč měsíčně, a to k rukám otce, vždy do 15. dne v měsíci předem, počínaje 1.9.2020.

Otec je povinen zaplatit nedoplatek na výživném pro nezletilého M. za období od 1.1.2018 do 31.8.2020 ve výši 256.000 Kč do 3 měsíců od právní moci rozsudku.

- III. Ve výroku o obvyklém bydlišti nezletilého M. se rozsudek soudu I. stupně potvrzuje.
- IV. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů.

Odůvodnění:

1. Soud I. stupně shora označeným rozsudkem rozhodl k návrhu otce tak, že nezletilý M. se svěřuje do střídavé péče obou rodičů, a to tak, že v péči otce bude nezletilý v každém sudém týdnu v kalendářním roce od čtvrtka 18. hod. do neděle 18. hod. a v každém lichém týdnu v kalendářním roce od středy 18. hod. do pátku 18. hod. a v péči matky bude nezletilý vždy od neděle v sudém týdnu od 18. hod. do následující středy v lichém týdnu do 18. hod. a od pátku v tomtéž lichém týdnu od 18. hod. do následujícího čtvrtka v sudém týdnu do 18. hod., to vše s výjimkou vánočních svátků (I.) Současně upravil styk rodičů s nezletilým M. tak, že ten bude v každém lichém kalendářním roce v péči matky od 24.12. od 10. hod. do 25.12. do 10. hod. a v péči otce od 25.12. od 10. hod. do 26.12. do 10. hod. a v každém sudém kalendářním roce v péči otce od 24.12. od 10. hod. do 25.12. do 10. hod. Stanovil, že matka vždy nezletilého od otce vyzvedne a otci zpět předá v místě bydliště otce. Výrokem II. rozhodl, že otec je povinen platit výživné pro nezletilého s účinností od 1.1.2018 ve výši 15.000 Kč měsíčně a s účinností od právní moci rozsudku ve výši 10.000 Kč měsíčně, do každého 15. dne v měsíci předem, k rukám matky nezletilého. Dluh otce od 1.1.2018 do 30.6.2019 vyčíslil ve výši 234.500 Kč s tím, že otec je jej povinen uhradit k rukám matky do tří měsíců od právní moci rozsudku. Výrokem III. stanovil matce výživné ve výši 700 Kč měsíčně se splatností od právní moci rozsudku vždy do 15. dne v měsíci předem. Výrokem IV. určil, že místem obvyklého bydliště nezletilého M. je Česká republika, hlavní město Praha. O nákladech řízení rozhodl výrokem V. tak, že žádný z účastníků nemá na jejich náhradu právo.
2. Takto rozhodl o návrhu otce, jímž se domáhal úpravy poměrů k nezletilému M., nar. xxx. Navrhl svěřeni nezletilého do střídavé péče obou rodičů se střídáním po týdnu, případně alternativně do své výlučné péče, se stanovením výživného dle úvahy soudu. V případě svěřeni nezletilého do jeho výlučné péče, navrhl styk s matkou v lichém týdnu od čtvrtka do neděle a v sudém týdnu od úterý do pátku. Současně se domáhal určení, že místem obvyklého bydliště nezletilého M. je ČR, Praha. Uvedl, že nezletilý se jim narodil v Praze jako nesezdaným partnerům, kteří se dohodli, že budou spolu s dítětem vést společnou domácnost na adrese xxx, xxx. Takto žili do 11/2017, kdy matka bez souhlasu otce odvezla syna do Německa.

Shodu s prvopisem potvrzuje Helena Rezková.

3. Matka s návrhem otce na úpravu poměrů nezletilého M. nesouhlasila. Žádala syna svěřit do své výchovy s tím, že je na ní fixován. Žádala, aby místem bydliště nezletilého byl německý xxx, kde má byt, práci a zázemí rodičů a přátel. Uvedla, že ona, otec i syn hovoří pouze německy a v ČR není zaměstnaná. Žije z podpory zasílané ze SRN a z podpory rodičů a přátel. Dle matky je pro ni nemožné sehnat si v Praze práci jako učitelka. Navrhla úpravu styku s otcem vždy po dobu sedmi dnů v každém měsíci, a to tak, že styk započne v každém prvním kalendářním týdnu v měsíci s tím, že otec by syna převzal v Praze a vrátil jí ho v xxx. Navrhla stanovit výživné otci 20.000 Kč měsíčně.
4. Původní opatrovník nezletilého – Městská část Praha 2 - navrhl určit místem obvyklého bydliště nezletilého město Praha, Českou republiku. Dále opatrovník navrhl svěřit nezletilého M. do střídavé péče rodičů s tím, že matka je povinna přispívat na výživu nezletilého částkou 3 000 Kč měsíčně a otec je povinen platit na výživu nezletilého částku 12 000 Kč měsíčně.
5. V průběhu řízení byla provedena zatímní úprava výchovy a výživy nezletilého předběžnými opatřeními, a to styk usnesením ze dne 15.10.2018 č.j. 16 Nc 1/2018-113, kdy matce bylo uloženo předat nezletilého otci každý týden v roce od středy 17. hod. do čtvrtka 17. hodin a v sudém týdnu ze soboty na neděli od 9 h do ne 17. hod. (právní moc 24.10.2018). Matce bylo současně uloženo zdržet se bez souhlasu otce vycestování s nezletilým mimo území ČR na dobu delší než dva dny. Pokud jde o výživné, to bylo zatímně upraveno usnesením ze dne 27.2.2019 č.j. 16 Nc 1/2018-317, kdy bylo otci stanoveno zatímní výživné 7.000 Kč měsíčně.
6. Za situace, kdy oba rodiče i nezletilý M. jsou státními příslušníky Spolkové republiky Německo, tedy občany Evropské unie a otec i nezletilý jsou rovněž státními příslušníky Spojených států amerických, zabýval se soud nejdříve tím, zda je dána jeho pravomoc a příslušnost. Dospěl k závěru, že jeho pravomoc, resp. mezinárodní příslušnost je dána dle čl. 8 odst. 1 Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 – Brusel II bis a Nařízení Rady (ES) č. 4/2009 – o výživném. České právo jako právo rozhodné v dané věci dovedl dle čl. 15 odst. 1 Úmluvy vyhlášené pod č. 141/2001 Sb.m.s. o pravomoci orgánů, použitelném právu uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a čl. 3 bod 1 Haagského protokolu o výživném.
7. Provedeným dokazováním vzal soud za prokázané, že rodiče nezletilého M. nejsou manželé, všichni tři (i s nezletilým) jsou státními občany Spolkové republiky Německo, přičemž otec a nezletilý Max jsou rovněž občany Spojených států amerických. Rodiče žili do prosince roku 2017 ve společné domácnosti v bytě na Praze xxx, v České republice, když nezletilý M. se v České republice rovněž narodil. Matka na začátku roku 2018 protiprávně přemístila nezletilého M. do Spolkové republiky Německo. Do České republiky se s nezletilým zpět navrátila až v říjnu roku 2018, a to v souvislosti s rozhodnutím Okresního soudu v Düsseldorfu ze dne 21. 6. 2018 258 F 56/2018 ve spojení s rozhodnutím Odvolacího soudu Düsseldorf ze dne 25. 9. 2018. Mezi rodiči není shoda o způsobu úpravy péče o nezletilého, o výživné ani o určení místa obvyklého bydliště nezletilého. Otec požaduje, aby místem obvyklého bydliště nezletilého M. byla určena Česká republika, hlavní město Praha. Matka naopak požaduje jako obvyklé bydliště nezletilého Spolkovou republiku Německo, město xxx. Matka i otec mají vyživovací povinnost pouze k nezletilému M. Oba rodiče jsou z hlediska rodinného stavu svobodní. Otec pracuje v Praze v zaměstnaneckém poměru od srpna, roku 2013 na pozici vědeckého pracovníka, v xxx (xxx, xxx). Aktuálně mu byla udělena doživotní garance této pozice. Otec má příjmy jak z těchto pracovních poměrů, tak ze samostatné činnosti, z nájmu a z kapitálového majetku. Pokud jde o příjmy otce v roce 2018, tyto jenom při součtu výdělku otce na obou pracovištích s připočtením stipendia z USA představují minimálně čistý měsíční příjem ve výši 140 557 Kč. V roce 2019 otec vykázal čistý měsíční příjem u zaměstnavatele xxx ve výši 15 835 Kč, čistý měsíční příjem u

Shodu s prvopisem potvrzuje Helena Rezková.

zaměstnavatele xxx ve výši 26 037 Kč plus k tomu průměrné měsíční stipendium ve výši 46 729 Kč.

8. Matka byla do rozhodnutí soudu I. stupně s nezletilým M. na mateřské dovolené a v souvislosti s narozením syna pobírala od listopadu 2015 dávku ve výši 194 EUR měsíčně (tj. v přepočtu na koruny 4 945 Kč). Jinak byla finančně podporována svojí rodinou a přáteli. V Německu, kde byla část roku 2018 zaměstnána na částečný úvazek, byla schopna dosahovat příjmu ve výši okolo 1 500 EUR čistého měsíčně. Matka měla v Praze pronajatý byt a současně si držela další podnájem v Německu. V České republice si žádné zaměstnání ani pracovní uplatnění nehledala, byť ovládá německý a anglický jazyk a ve své domovské zemi si našla zaměstnání na pozici učitelky. Nezletilému M. byly v době rozhodování soudu I. stupně necelé čtyři roky. Je zdravý a má běžné potřeby dítěte svého věku. Předškolní zařízení v ČR nenavštěvoval. Matka nesouhlasila s jeho umístěním ani do školky pro děti mluvící německy. Jako důvod převážně uváděla snahu o návrat do Německa, s nímž zcela jednoznačně počítá. Oba rodiče mají o výchovu nezl. zájem, péče obou o něho je velmi dobrá. Jak na straně matky, tak i na straně otce jsou vytvořeny podmínky pro střídavou péči o nezletilého. Otec v tomto směru dojednal se svým zaměstnavatelem snížení přednáškové činnosti při zachování stávajícího platu a přizpůsobení výkonu práce péči o syna.
9. Soud po provedeném dokazování věc právně posoudil dle § 877, 907, 908, 913 a 915 o.z. a rozhodl tak, že svěřil nezletilého M. do střídavé – asymetrické péče obou rodičů a rozhodl o výživném pro oba rodiče (viz výrok rozsudku citovaného v odst. 1.).
10. Proti rozsudku podali oba rodiče rozsáhlá odvolání.
11. Otec brojil proti výrokům I., II. a III. rozsudku. Zpochybnil asymetrický model střídavé výchovy s tím, že není v zájmu nezletilého. Představuje zásah do biologického pouta otce a syna. Soud nevzal v úvahu, předchozí protiprávní jednání matky, která syna odvezla do Německa a několik měsíců ho tam zadržovala. Nápravu tak musel sjednat až soud v Düsseldorfu. Připomněl, že si upravil svoji pracovní činnost tak, aby se mohl synovi maximálně věnovat. Nesprávným shledal i výrok o výživném, když zásadně nesouhlasí s tím, aby platil výživné za dobu, kdy byl nezletilý matkou unesen do SRN. Soud vytknul, že nevzal v úvahu jeho náklady s únosem spojené, kdy musel pravidelně cestovat do xxx. Stanovené výživné dle jeho názoru neodpovídá majetkovým poměrům otce. Zdůraznil, že je třeba posuzovat životní úroveň rodičů. Pokud jde o matku, ta si dlouhodobě odmítá najít zaměstnání, proto by měl být vzat v úvahu její potencionální příjem. V této souvislosti vyjmenoval konkrétní možnosti pracovního uplatnění matky jako učitelky angličtiny. Kromě toho sdělil, že matka žije ve společné domácnosti s partnerem italské národnosti, který se zcela zřejmě podílí na uspokojování potřeb rodiny. Navrhl změnu rozsudku s tím, že nezletilý bude svěřen do střídavé výchovy rodičů s rovnoměrným střídáním po týdnu a rovnoměrným střídavým rozdělením péče o vánočních svátcích. Navrhl otci stanovit výživné 5.000 Kč měsíčně od právní moci rozsudku s tím, že dluh na výživném nevznikl a požadoval stanovit matce výživné ve stejné výši.
12. Matka své odvolání směřovala do výroků I., II., III. a IV. Pokud jde o výchovu, navrhla rozsudek změnit tak, že nezletilý bude svěřen do její výchovy a otci upraven styk v každém prvním týdnu v měsíci od neděle 9 hod. do další neděle 15 hod. s tím, že otec nezletilého převezme od matky v Praze a odevzdá ho matce v xxx. Uvedla, že během soužití s otcem byla psychicky týrána a nyní je nucena se synem žít v ČR, kde nemají žádné kořeny, nemluví česky a není zde schopna si zabezpečit odpovídající práci. Celá situace jí brání být se svým otcem, který podstupuje v SRN léčbu onkologického onemocnění. Pokud jde o výživné, s jeho výší nesouhlasí. Výživné otci by mělo být stanoveno ve výši 60.000 Kč měsíčně s přihlédnutím na jeho prokázané příjmy. Pokud

Shodu s prvopisem potvrzuje Helena Rezková.

jde o určení bydliště syna M., není v jeho zájmu, aby vyrůstal v zemi s odlišnou kulturou, kde nemá kořeny, rodinu ani kamarády a jejíž řeči nerozumí. Zopakovala, že nezletilý je Němec hovořící německy. Žádala, aby jako bydliště nezletilého byl určen německý xxx.

13. Kolizní opatrovnice ve svém vyjádření k oběma odvoláním uvedla, že souhlasí s napadeným rozsudkem. Dle jejího názoru byla správně určena Praha jako bydliště nezletilého. Zdůraznila, že požadavky na výživné ani jednoho z rodičů neodpovídají výši jejich příjmů.
14. Matka i otec ve svých vyjádřeních k odvoláním protistrany argumentovali podrobně stejně jako v odvoláních.
15. Odvolací soud rozsudkem ze dne 27.11.2019, čj. 19 Co 335/2019-772 po provedeném řízení změnil rozsudek soudu I. stupně tak, že nezletilý M. se svěřuje do péče matky a otci stanovil výživné od 1.1.2018 ve výši 12.000 Kč měsíčně včetně povinnosti k úhradě nedoplatku na výživném. Obvyklým bydlištěm určil SRN město xxx. Dále upravil styk otce se synem tak, že je oprávněn se s nezletilým M. stýkat vždy v každém kalendářním měsíci počínaje první nedělí od 9 hod. do následující neděle 17. hod., dále o vánočních svátcích v lichém roce od 25.12. od 10. hod. do 26.12. do 16. hod. a v sudém kalendářním roce od 24.12. od 10. hod. do 25.12. do 16. hod. s tím, že si syna převezme v bydlišti matky a matka si syna po ukončení styku vyzvedne v bydlišti otce.
16. Tento rozsudek odvolacího soudu byl k ústavní stížnosti otce zrušen Nálezem Ústavního soudu ze dne 31.3.2020, sp. zn. III. ÚS 149/20.
17. Ústavní soud (dále také ÚS) v něm konstatoval, že z jeho dosavadní judikatury je zřejmé, že svěřením dítěte do střídavé péče je pravidlem, nikoliv výjimkou. Vždy je třeba respektovat jedinečnost každého jednotlivého případu a v nich zkoumaného zájmu a potřeb nezletilého dítěte. Rozhodování se musí vždy řídit zájmem dítěte. Specifikoval 4 základní předpoklady, které jsou třeba vzít u rodičů v potaz (1. existence pokrevního pouta mezi dítětem a o jeho svěřením do péče usilující osobou; 2. míra zachování identity dítěte a jeho rodinných vazeb v případě jeho svěřením do péče té které osoby; 3. schopnost osoby usilující o svěřením dítěte do péče zajistit jeho vývoj a fyzické, vzdělávací, emocionální a jiné potřeby; 4. přání dítěte). V případě, že oba rodiče naplňují tato kritéria zhruba stejnou měrou, je třeba vycházet z premisy, že zájmem dítěte je, aby bylo především v péči obou rodičů.
18. Doplnil, že mezi výjimečné důvody, které brání svěřením nezletilého do střídavé péče je např. nevhodná nebo zcela absentující komunikace mezi rodiči, rodiče žijící ve velké vzdálenosti od sebe, když může zásadním způsobem narušit školní docházku dítěte či jeho rozvoj prostřednictvím mimoškolních aktivit, případně rozmělnit jeho vazby v daném sociálním prostředí.
19. Připustil, že s přihlédnutím k předestřeným východiskům rozhodování lze v obecné rovině uvažovat o nesvěřením dítěte do střídavé péče za předpokladu, že rodiče splňují relevantní kritéria ve zhruba stejné míře a žijí ve velmi velké vzdálenosti od sebe. Nesmí to být však jediným důvodem. Je třeba přihlédnout k dalším okolnostem, např. zda dítě není převozem a pobytem ve zcela odlišném prostředí příliš fyzicky či psychicky zatěžováno a zda je v možnostech rodičů ve stanoveném intervalu tuto vzdálenost překonávat. Odvolacímu soudu tak vytknul, že blíže nezkoumal dopad cestování a stěhování na nezletilého. V tomto směru shledal ÚS nedostatek skutkových zjištění, které měl odvolací soud k dispozici, když rozhodl jinak než soud I. stupně. Dále odvolacímu soudu vytknul, že nevzal v úvahu jednání matky, jímž syna protiprávně přemístila koncem roku 2017 do Německa a nezabýval se celkovým postojem matky k nastalé

Shodu s prvopisem potvrzuje Helena Rezková.

situaci (nehledala pracovní uplatnění, bránění přihlášení nezletilého do mateřské školy, aby si zde nevytvořil další kontakty). Nezhlednil ani to, že to byla matka, kdo nerespektoval původní dohodu rodičů žít v Praze a společně zde vychovávat syna.

20. Uložil odvolacímu soudu posoudit daný případ znovu, vázán právním názorem Ústavního soudu v tom směru, že při rozhodování o úpravě výchovných poměrů nezletilého bude povinen zohlednit výše uvedená ústavněprávní kritéria ve vztahu ke konkrétním okolnostem daného případu. Úkolem odvolacího soudu tak bude posoudit, jaké dopady má na nezletilého cestování a stěhování se od jednoho rodiče k druhému. Toto zjištění totiž považuje za zcela klíčové pro rozhodnutí, zda je zde dána okolnost vylučující presumpci ve prospěch střídavé péče.
21. Po rozhodnutí ÚS odvolací soud zprostil původně ustanoveného opatrovníka – Městskou část Praha 2 – povinnosti zastupovat nezletilého a ustanovil novým opatrovníkem nezletilého M. Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí v Brně (usnesení ze dne 4.5.2020, č.j. 19 Co 335/2019-986).
22. V mezidobí matka podala návrh na nařízení předběžného opatření s odkazem na změnu poměrů. Uvedla, že od ledna 2020 se synem žili v xxx, kde je syn přihlášen do waldorfské školy, matka zde má zajištěn byt a pracuje jako učitelka němčiny a angličtiny. Došlo k situaci, kdy otec si vzal v xxx syna ke styku a odvezl ho do ČR, kde vznikla nutnost jeho setrvání v karanténě po dobu 14 dnů. Matka přijela za synem do ČR, kde nemá bydlení ani zaměstnání, musela setrvat v karanténě a otec jí nepovolil styk se synem. Syna tak neviděla několik týdnů. V rámci předběžného opatření tak žádala o nařízení předání syna matce s tím, že je dále povinna předat ho otci ke styku každý měsíc 7 po sobě jdoucích dnů, a to v jeho bydlišti a otec je povinen syna vrátit matce v xxx.
23. Návrh na předběžné opatření byl zamítnut usnesením ze dne 21.4.2020, č.j. 16 Nc 1/2018-978 s tím, že zatímní úprava výchovy i výživy je již provedena dříve vydanými předběžnými opatřeními z 15.10.2018 a 27.2.2019. Usnesení o zamítnutí předběžného opatření bylo z podnětu odvolání matky podrobena odvolacímu přezkumu s tím, že následně bylo odvolacím soudem potvrzeno usnesením ze dne 17.6.2020, č.j. 19 Co 183/2020-1042
24. Odvolací soud znovu přezkoumal rozsudek soudu I. stupně z podnětu podaných odvolání včetně řízení, jež předcházelo jeho vydání (§ 212 a 212a o.s.ř.), postupem dle § 214 odst. 1 o.s.ř., a po doplnění dokazování o výsledky obou rodičů, doklady o příjmech otce a potencionálním příjmu matky a dalšími listinami, poté vázán právním názorem ÚS, dospěl k závěru, že odvolání otce je důvodné.
25. Jak již odvolací soud uvedl ve svém původním rozhodnutí, odůvodnění rozsudku je zpracováno pečlivě a velmi podrobně. Soud I. stupně správně posoudil svoji pravomoc i příslušnost a rozhodné právo. Na věc aplikoval správně občanský zákoník ve znění účinném od 1.1.2014. Odvolací soud při svém opětovném rozhodování vycházel ze skutečností zjištěných soudem I. stupně, na něž navázal svým doplněným dokazováním.
26. Z výpovědi matky odvolací soud zjistil, že po posledním rozhodnutí odvolacího soudu do doby než bylo toto rozhodnutí zrušeno rozhodnutím ÚS žila s M. xxx a pracovala na pozici učitelky jazyků. Okolo velikonoce 2020 otec v rámci styku odvezl M. do Prahy, kde zůstali v karanténě. Matka je následovala do Prahy, kde od té doby zůstala a realizují s otcem péči o nezletilého a styk s ním podle již zmíněného předběžného opatření z roku 2018. Pro ni celá situace znamená, že nesmí se synem Prahu opustit na více jak dva dny. Byt v xxx stále má, ale nestihla se do něj nastěhovat. Pracovní smlouva jí sice v xxx skončila, ale mohla by ihned nastoupit jako lektorka cizích jazyků v rámci výuky pro cizince a následně příští školní rok jako učitelka. V Praze

Shodu s prvopisem potvrzuje Helena Rezková.

s ohledem na nedostatek finančních prostředků bydlí po krátkodobých pronájmech., česky neumí, zaměstnána zde není, žije z úspor. K péči otce o syna nemá výhrady. Domnívá se, že když má otec M. u sebe, nepracuje. Jejím přáním je žít v Německu, kde by syn vyrůstal ve stabilním prostředí obklopen příbuznými i přáteli.

27. Z výpovědi otce odvolací soud zjistil, že M. žije v Praze od svého narození. V Německu byl s matkou jen od prosince 2017 do října 2018 v souvislosti s návratovým řízením po únosu matkou a od ledna do března 2020 po dobu 3týdnů. Za nejschůdnější řešení celé situace považuje bydlení v Praze, kde jsou pro nezletilého široké možnosti i z hlediska dalšího vývoje a vzdělání. Za sebe upozornil na skutečnost, že má v Praze na xxx pracovní pozici, která představuje pracovní definitivu, kterou by v Německu nezískal. Současný zaměstnavatel mu vychází vstříc i ohledně rozvržení pracovní doby v souvislosti s péčí o syna. Setrval na svém původním požadavku na střídavou výchovu po týdnů s bydlištěm v Praze. Uvedl, že syn zde má kamarády, s nimiž hovoří německy, anglicky i trochu česky. Výuka češtiny probíhá s domácím učitelem. Rád by, aby M. od začátku školního roku začal chodit do mezinárodní školky, neboť se nyní jedná o poslední předškolní rok.
28. Z předložených listin odvolací soud zjistil, že nezletilý se pravidelně učí českému jazyku (prohlášení Ing. H. ze dne 6.8.2020), mezi rodiči probíhá mediační řízení, zatím bez konkrétního výsledku (zpráva ze dne 11.8.2020). Otec hradí matce pravidelně výživné ve výši 7.000 Kč měsíčně dle předběžného opatření ze dne 27.2.2019 (výpis z účtu otce). Průměrný příjem otce u xxx byl v roce 2019 měsíčně 73.568 Kč a v roce 2020 78.783 Kč, u xxx činil příjem otce za rok 2019 celkem 214.824 Kč a za období leden až červen 2020 celkem 165.360 Kč (mzdové listy otce za roky 2019 a 2020). Otec je dále příjemcem finančních prostředků z grantu vypláceného z USA s tím, že za rok 2019 mu bylo vyplaceno 23.740 USD a od ledna do června 2020 22.164,70 USD (potvrzení ze dne 3.8.2020). Matka, pokud by pracovala jako učitelka či lektorka jazyků v ČR je schopna dosáhnout na průměrný příjem 35.000 Kč měsíčně, v SRN potom v přepočtu na koruny 77.000-86.000 Kč měsíčně (internetová zpráva o možných výdělcích v tomto oboru).
29. Dle § 907 o.z. soud může svěřit dítě do péče jednoho z rodičů, nebo střídavé péče, nebo do společné péče. Při rozhodování o svěřením do péče soud rozhoduje tak, aby rozhodnutí odpovídalo zájmu dítěte. Soud přitom bere ohled na osobnost dítěte, zejména jeho vlohy a schopnosti ve vztahu k vývojovým možnostem a životním poměrům rodičů, jakož i na citovou orientaci a zázemí dítěte, na výchovné schopnosti každého z rodičů, na stávající a očekávanou stálost výchovného prostředí, v němž má dítě napříště žít, na citové vazby dítěte k jeho sourozencům, prarodičům, popřípadě dalším příbuzným a i nepříbuzným osobám. Soud vezme vždy v úvahu, který z rodičů dosud o dítě řádně pečoval a řádně dbal o jeho citovou, rozumovou a mravní výchovu, jakož i to, u kterého z rodičů má dítě lepší předpoklady zdravého a úspěšného vývoje. Soud rovněž dbá na právo dítěte na péči obou rodičů a udržování pravidelného osobního styku s nimi.
30. Pokud jde o výchovu nezletilého, Ústavní soud ve své nálezkové judikatuře připomněl, že kritériem pro svěřením dítěte do střídavé výchovy není přání konkrétního rodiče, ale především zájem dítěte dle čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte, který musí být při rozhodování soudů prioritním hlediskem. Soud při svém rozhodování tak musí posoudit každý případ individuálně s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem a specifikům každého projednávaného případu. Musí se snažit nalézt řešení, které nebude omezovat právo rodiče zaručené čl. 32 odst. 4 Listiny základních práv a svobod. Při posuzování nejlepšího zájmu dítěte nelze postupovat podle předem daného schématu a střídavou péči paušálně využívat jako formu „spravedlivého“ rozdělení péče o dítě mezi oba rodiče. Je naopak třeba brát ohled na citovou orientaci dítěte i hodnotu danou stálostí výchovného prostředí a na možnost zachování a rozvíjení jeho citových vazeb k blízkým

Shodu s prvopisem potvrzuje Helena Rezková.

osobám v širším okolí, k jeho přátelům a zájmům (viz např. usnesení ÚS ČR sp. zn. IV. ÚS 582/15, IV. ÚS 106/15, nálezy sp. zn. I. ÚS 1554/14).

31. Jak již odvolací soud předeslal, v této projednávané věci je při svém rozhodování vázán zrušovacím nálezem ÚS, který konstatoval nutnost vycházet z premisy, že zájmem dítěte je, aby bylo v péči obou rodičů a že svěřením dítěte do střídavé péče je pravidlem, nikoliv výjimkou (§ odkazem nálezy ÚS sp. zn. III. ÚS 1206/09, I. ÚS 1554/14, I. ÚS 2482/13), byť připustil, že je třeba akceptovat jedinečnost každého individuálního případu a v něm zkoumanému zájmu a potřeb nezletilého dítěte.
32. V projednávané věci jde o nikoliv běžný rodinný model. Oba rodiče i nezletilý M. jsou Němci a nezletilý i otec mají ještě americké občanství. Nezletilý je nízkého věku, v současné době v péči matky, kdy otec se se synem pravidelně stýká. Všichni žijí v ČR především z důvodu, že otec zde má dlouhodobé zaměstnání a nechce se do SRN vrátit. Nezletilý se zde narodil. Matka se na druhou stranu netají tím, že v ČR žít nechce, že se chce vrátit do vlasti, kde má práci, byt, rodinu a přátele.
33. Odvolací soud původně vycházel z toho, že nezletilý je nízkého věku, zvyklý na převažující péči matky. Vzal do úvahy i skutečnost, že všichni zúčastnění jsou Němci s tím, že návrat do SRN bude návratem do rodné země mezi příbuzné, přátele a známé. Akceptoval požadavek otce, že chce žít v Praze, ale i matky, že chce žít v xxx. Vycházel z toho, že úprava styku s otcem bude za dané situace dostačující, přičemž přihlédl k tomu, že bydliště rodičů od sebe bude vzdáleno cca 600 km. Nepřihlížel ke skutečnosti, že se matka byla nucena podrobit tzv. návratovému řízení poté, co syna bez souhlasu otce koncem roku 2017 odvezla do SRN. Odvolací soud vycházel z toho, že účelem opatrovnického řízení není trestat matku za učiněné pochybení, ale rozhodovat v zájmu nezletilého dítěte.
34. Odvolací soud ve snaze zjistit současnou situaci v rodině doplnil dokazování a úpravu péče o nezletilého M. řešil z pohledu zájmu dítěte, který je prioritním hlediskem. Snažil se nalézt řešení, které nebude omezovat ani právo rodiče zaručené v čl. 32 odst. 4 Listiny. Je pravdou, že oba rodiče mají o nezletilého velký zájem a jejich péči nelze nic vytknout. Oba jsou stejnou měrou schopni a ochotni pečovat o zdraví syna a o jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj. Nezletilý M. má k oběma rodičům hluboký citový vztah.
35. Nezletilý M. se v Praze narodil a prakticky zde dodnes žije. Ostatně původní dohoda rodičů směřovala k jejich soužití a výchově syna v Praze. Nezletilý M., ač je občanem SRN, v Německu prakticky nežil. Odvolací soud vázán závěrem ÚS s přihlédnutím k nejlepšímu zájmu dítěte, které je nízkého věku, stanovil výchovu rodičů jako střídavou. Oproti závěru soudu I. stupně ji nestanovil asymetricky, ale jako pravidelné střídání rodičů po týdnu s tím, že uvedená úprava péče předpokládá bydliště nezletilého v Praze.
36. Z uvedeného pohledu změnil výrok I. o péči o nezletilého dle § 220 odst. 1 písm. b) o.s.ř. a potvrdil výrok o bydlišti nezletilého (IV.), kterým zůstává Praha dle § 219 o.s.ř.
37. Za situace, kdy byla uvedeným způsobem nastavena střídavá výchova, neshledal odvolací soud potřebu upravovat styk nezletilého s jedním či druhým rodičem.
38. Dle § 911 o.z. výživné lze přiznat, jestliže oprávněný není schopen sám se živit.
39. Dle § 913 o.z. pro určení rozsahu výživného jsou rozhodné odůvodněné potřeby oprávněného a jeho majetkové poměry, jakož i schopnosti, možnosti a majetkové poměry povinného. Při hodnocení schopností, možností a majetkových poměrů povinného je třeba také zkoumat, zda se

Shodu s prvopisem potvrzuje Helena Rezková.

povinný nevzdal bez důležitého důvodu výhodnějšího zaměstnání či výdělečné činnosti nebo majetkového prospěchu, popřípadě zda nepodstupuje nepřiměřená majetková rizika. Dále je třeba přihlídnout k tomu, že povinný o oprávněného osobně pečuje, a k míře, v jaké tak činí; přihlédně se popřípadě i k péči o rodinnou domácnost.

40. Dle § 915 o.z. životní úroveň dítěte má být zásadně shodná s životní úrovní rodičů. Toto hledisko předchází hledisku odůvodněných potřeb dítěte.
41. Dle § 921 o.z. výživné se plní v pravidelných dávkách a je splatné vždy na měsíc dopředu, ledaže soud rozhodl jinak nebo se osoba výživou povinná dohodla s osobou oprávněnou jinak.
42. Dle § 922 odst. 1 o.z. výživné pro děti lze přiznat i za dobu nejdéle tří let zpět ode dne zahájení soudního řízení.
43. Za situace, kdy odvolací soud změnil výrok o výchově nezletilého, bylo třeba změnit v souladu s § 220 odst. 1 písm. b) o.s.ř. i výroky o výživném (II. a III.). To s ohledem na střídavou výchovu stanovil oběma rodičům. Otci stanovil měsíční částku od 1.1.2018 15.000 Kč a do budoucna od 1.9.2020 12.000 Kč. Tato částka se za současné situace jeví přiměřenou věku dítěte, jeho potřebám i výdělkovým možnostem a schopnostem otce a jeho životní úrovni. Matce stanovil výživné odpovídající jejímu potencionálnímu výdělku v ČR ve výši 2.000 Kč, pokud by učila jazyky jako v Německu. Výživné bylo stanoveno do budoucna od 1.9.2020. Není výhledově vyloučeno, že pokud se matce podaří najít zaměstnání v oboru, který vystudovala na Univerzitě v Chicagu, bude její příjem vyšší. Odvolací soud tak při svém rozhodování o výživném vycházel z toho, že dítě má právo podílet se na životní úrovni rodičů, a proto je třeba v případě soudem stanoveného výživného zkoumat nejen životní úroveň povinného rodiče, ale i životní úroveň druhého rodiče (nález ÚS ČR sp. zn. IV. ÚS 650/15).
44. Odvolací soud nevyhověl požadavku otce, aby po dobu 1.1.2018 do října 2018 nebylo výživné stanoveno, neboť matka v tomto období pobývala se synem bez souhlasu otce v Německu, kde probíhalo návratové řízení. Její chování bylo soudem v Düsseldorfu posouzeno jako únos. K této argumentaci nelze než dodat, že dítě i během tzv. únosu bylo třeba živit, šatit a vynakládat prostředky na péči o ně. Není možné trestat dítě odepřením výživného za pochybení matky.
45. Se změnou výroku o výživném souvisí i změna výroku o nedoplatku na výživném. Odvolací soud zohlednil otcem dosud zaplacené částky a při výpočtu vzal v úvahu, že i po rozsudku soudu I. stupně otec hradil výživné stanovené původně předběžným opatřením ve výši 7.000 Kč měsíčně. Nedoplatek stanovil s přihlídnutím k datu rozhodování za období od 1.1.2018 do 31.8.2020 ve výši 256.000 Kč. S přihlídnutím k výši této částky i k tomu, že výživné má sloužit okamžitým potřebám nezletilého, stanovil odvolací soud lhůtu k zaplacení nedoplatku jednorázově, ale s delší dobou splatnosti, tj. do tří měsíců od právní moci rozsudku.
46. Dle § 877 o.z. nedohodnou-li se rodiče v záležitosti, která je pro dítě významná zejména se zřetelem k jeho zájmu, rozhodne soud na návrh rodiče, to platí i tehdy, vyloučil-li jeden rodič z rozhodování o významné záležitosti dítěte druhého rodiče. Za významnou záležitost se považují zejména nikoli běžné léčebné a obdobné zákroky, určení místa bydliště a volba vzdělání nebo pracovního uplatnění dítěte.
47. V projednávané věci bylo třeba rozhodnout o bydlišti nezletilého jako významné záležitosti, na níž se rodiče nemohou shodnout. Jak již bylo naznačeno výše, odvolací soud dovodil, že v návaznosti na střídavou výchovu nezletilého bude v nejlepším zájmu nezletilého M. určit jeho bydliště v Praze s tím, že pravidelné přejíždění mezi Prahou a xxx by bylo pro tak malé dítě příliš zatěžující. Odvolací soud tak zvolil variantu péče o nezletilého tak, aby pravidelně necestoval, jak

Shodu s prvopisem potvrzuje Helena Rezková.

ostatně doporučil i ÚS. K tomu odvolací soud doplňuje, že se nezabýval dopady častého cestování a stěhování nezletilého mezi ČR a Německem, jak mu bylo uloženo, a to z toho důvodu, že k němu dosud fakticky nedocházelo. Při svém rozhodování vzal v úvahu, že M. má v Praze víceleté zázemí, na něž zřejmě naváže i docházkou do některé z mezinárodních mateřských škol, má zde kamarády a učí se česky. Odvolací soud si je vědom, že svým rozhodnutím matce ztížil možnost trvalého návratu do rodné země, nicméně, jak již bylo řečeno, rozhodoval v nejlepším zájmu nezletilého s přihlédnutím k závaznému právnímu názoru ÚS.

48. S přihlédnutím k uvedeným skutečnostem odvolací soud změnil rozhodnutí soudu I. stupně o výchově, výživném a nedoplatku výživného dle § 220 odst. 1 písm. b) o.s.ř. a potvrdil rozsudek ohledně bydliště nezletilého dle § 219 o.s.ř.
49. Výrok o nákladech řízení před soudy obou stupňů byl učiněn dle § 224 odst. 1 a 2 o.s.ř. a § 23 z.ř.s.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku není dovolání přípustné.

Praha 19. srpna 2020

JUDr. Eva Ištvančková v. r.
předsedkyně senátu